

HATAY'IN BAĞIMSIZLIK VE ANAVATAN'A KATILIŞI MÜCADELESİNİN MÜZİKSEL TEMSİLİ VE İFADESİ OLARAK: HATAY ŞARKISI

Erhan TEKİN

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya Devlet Konservatuvarı,
erhantekin@mku.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-9823-6040

Makale Geliş Tarihi: 24.03.2021 **Makale Kabul Tarihi:** 27.04.2021

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Atf: Tekin, B. (2021). Hatay'ın Bağımsızlık Ve Anavatan'a Katılışı Mücadelesinin Müziksel Temsili Ve İfadesi Olarak: Hatay Şarkısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (47), 299-316

Öz

1918-1939 yılları arasında, Hatay'ın bağımsızlık mücadelesi ve Anavatan'a katılışı sorunu Atatürk'ün şahsi bir meselesi olarak bilinmekteydi. Bu bağımsızlık mücadelesi, Cumhuriyet dönemi Türk dış politikası açısından siyasi ve askeri alanda kazanılmış en büyük başarılarından biriydi. Bu başarı siyasi, askeri, tarihi, basın, iletişim ve propaganda alanında akademik olarak yapılan çalışmalarda incelendi. Ancak elde edilen bu başarıda sanatın yeri ve işlevi hususunda akademik olarak bir çalışma veya yayın bulunmadığı görüldü. Bu nedenle, bu makalenin kapsamında Hatay'ın bağımsızlık mücadelesi ve Anavatan'a katılışı sürecinde müzik sanatı ve sanatçıların işlevi ele alınmaktadır. Atatürk'ün Hatay meselesi çözüm sürecinde sahip olduğu düşüncelerinde ve aldığı kararlarda müzik sanatının ve sanatçıların etkisi, yeri, önemi ve işlevi oldukça önemli bir boyutta olduğu görülmektedir. Amaç, Sadeddin Kaynak tarafından bestelenen Hatay Şarkısı'nın bestelenme süreci, güftesi, makam ve usül yönünde incelenerek ulus-devlet inşasında müziğin yeri ve önemi ve Atatürk'ün meclisinde ve huzurunda bulunan müzisyenlerin de Hatay'ın bağımsızlık mücadelesindeki etkisini incelemektir. Bu akademik çalışmada müzik-kültür ilişkisi bağlamından etnomüzikolojik bir araştırma yöntemi ile konu ele alındı. Sonuç olarak da Hatay'ın Anavatan'a katılıncaya kadar geçen sürede Atatürk'ün verdiği kararlarda müziğin ve müzisyenlerin etkisi ve bu şarkının Hatay için verilen bu bağımsızlık mücadelesinin bir ifadesi veya temsili olduğu anlaşıldı.

Anahtar Kelimeler: Hatay, Atatürk, Sadeddin Kaynak, müzik, temsil, etnomüzikoloji

**AS THE MUSICAL REPRESENTATION AND EXPRESSION OF HATAY'S
INDEPENDENCE AND STRUGGLE TO JOIN THE MOTHERLAND: HATAY
SONG**

Abstract

Between the years of 1919-1939, the struggle for independence of Hatay and the problem of joining the Motherland was known as Atatürk's personal issue. This struggle for independence was one of the greatest achievements of Turkish foreign policy in the political and military field in the Republican era. This achievement has been examined in academic studies in the fields of politics, military, history, press, communication and propaganda. However, it was seen that there was no academic study or publication regarding the place and function of art in this success. Therefore, within the scope of this article, the role of music art and artists in the process of Hatay's struggle for independence and its accession to the Motherland are discussed. It is seen that the influence, location, importance and function of the music art and artists in Atatürk's thoughts and decisions in the process of the Hatay issue solution are quite important. The aim is to examine the composition of the Hatay Song, composed by Sadeddin Kaynak, in terms of its lyric, mode and style, and to examine the place and importance of music in nation building and the influence of musicians around Atatürk on the struggle for independence. In this academic study, the subject was discussed with an ethnomusicological research method in the context of the relationship between music and culture. As a result, it was understood that music and musicians influenced the decisions of Atatürk during the period until Hatay joined the Motherland and this song was an expression or representation of this struggle for independence for Hatay.

Key words: *Hatay, Atatürk, Sadeddin Kaynak, music, representantive, ethnomusicology*

Giriş

Türk siyasi tarihinde Hatay'ın bağımsızlık mücadelesi Atatürk'ün şahsi meselesi olarak görülmekteydi. Cumhuriyet dönemi Türk dış politikasında en önemli başarılarından biri olarak kabul edilen Hatay'ın Anavatan'a katılımı süreci hakkında siyasi ve askeri tarih, iletişim, yerel ve ulusal basın vs gibi alanlarda akademik çalışmalar ve yayınlar yapıldı veya ulusal ve uluslararası sempozyum vs gibi akademik faaliyetlerde konu ele alınarak tartışıldı. Yapılan araştırmalar sonucunda Hatay meselesinde Milli Mücadele döneminde kültür ve sanatın Anavatan'a katılım sürecinde işlevi hakkında şu ana kadar bir akademik çalışmaya rastlanılmadı. Bu çalışmada Hatay'ın Anavatan'a katılım mücadelesinde sanatın ve sanatçının yeri ve önemi, Milli Mücadele süresince siyasi ve askeri başarıların kazanılmasında sanatın ve özellikle müzik sanatının yeri ve önemi ele alınacaktır. Konu itibarıyla Cumhuriyet döneminde teorik olarak ulus-devlet inşası kapsamında sürdürülen Hatay meselesini temsilen ve bu hadisenin bir ifadesi olarak Türk Müziği bestekarlarından Sadeddin Kaynak'ın "Hatay Şarkısı" incelenecektir. Genel olarak kültür, özellikle müzik veya bir

Erhan Tekin

müzik eseri ve ulus-devlet siyaseti arasındaki bağlantı, akademik olarak daha ilgi çeken bir alandır. Kuramsal olarak konu kültür-müzik ilişkisi açısından etnomüzikolojik bir bakış açısı ile ele alınacaktır.

Bu akademik makale, müziksel bir olgunun bir vatan parçası ile ilgili söylemleri ve onların ulusluk çağrışımlarını, ulus-devlet inşası ile ilgili önemli konularla ilgili olarak müziğin yapısal yönlerini, temsil ve ifade bağlamlarını analiz ediyor. Bu şarkının duygusal, kültürel ve politik değerini başta Hataylılara ve Türk milletine göstermek için ele alındı. Türk devlet geleneğinde ve Hatay'ın Anavatan'a katılışına kadar geçen süre içerisinde vatan ve ulus kavramları, en önemli kimlik göstergelerinden biridir ve işgal dönemlerinde de politik varlığın temel taşı olmuştur. Bağımsızlık mücadelesinin temelinde bu kavramlar yer alıyordu ve bölgede ulusal bir kimlik kaynağı olmaktadır. Şarkının sözleri, müzik unsurları ve yapısı ulus-devlet inşası ve ideolojileri ifade etmek için nasıl bir araç olduğu analiz edilir ve sunulur. Bu makaledeki yaklaşım, müziğin Hatay'ın Anavatan'a katılış siyasetini anlamak için nasıl bir rol üstlendiğini ve bir şarkının müzikal ve siyasi analizi yapılarak etnomüzikolojinin disiplinlerarası bir bakış açısıyla incelemektir. Müziğin siyaseti nasıl ifade ve temsil ettiği ve bir müzik eserinin nasıl okunduğu makalenin temel amacıdır.

Türk siyasi tarihinde önemli bir başarıyı temsil eden bu eserin hiçbir ses, görüntü veya konser kaydına şimdikiye kadar rastlanılmadı. Eserin özellikle Hatay halkı tarafından bile hemen hemen hiç bilinmediği görülmektedir. Unutulmaya yüz tutmuş bir eser olarak *Hatay Şarkısı*'nın, şimdikiye kadar TRT dahil hiçbir yerde icra edilmediği tespit edildi. Bu makale ile eserin yeniden canlandırılması, kamuoyuna tanıtımı ve konser veya dinletilerde icra edilmesi sağlanacaktır.

Kuramsal Çerçeve

Sosyal bilimlerde alanında kültür-müzik ilişkisi etnomüzikoloji disiplini içerisinde ele alınmaktadır. Toplumda ortak bilinç oluşturan bir araç olarak müzik, toplumsal kimliğin bir temsili ve ifadesi olabilmektedir. Etnomüzikolojiyi kültür olarak müziğin incelemesi olarak tanımlayan Myers (1992: 3), toplumda müziğin işlevi ve bir sembol yani temsil olarak müzik konularını etnomüzikolojinin araştırma alanları içerisinde tanımlamaktadır. Çünkü, müzik sosyal bir olgudur. Kaplan (2008: 22), kültür-müzik ilişkisinde müziğin üretilmesini sosyal yapıya dayalı bir sosyal davranış olarak ifade etmektedir. Müziğin toplumsal işlevleri bulunduğu kaynaklarda görülmektedir. Stokes'e göre müzik, müzisyenler, dansçılar ve izleyici olarak dinleyenler gibi insanları veya toplumları her zaman bazı düzenlemelerle bir araya getiren toplumsal etkinliklerdir. Bu sosyal içerikli düzenlemeler müzik yoluyla sosyal kimliğin somutlaştığı güçlü bir duygusal deneyim sağlamaktadır. Dolayısıyla bazı toplumlarda müzik ve dans bir topluluğun nasıl görünmesini sağlayan bir araç olarak değerlendirilmektedir (1994: 11-13).

Sanat, aynı kültürel değerleri paylaşan insanlarda bir ulusal bilinç, veya ulus-devlet oluşturmada önemli rol oynamaktadır. Eğer şarkı, türkü veya marş gibi bir müzik eseri toplu olarak okunduğu zaman bir ulus oluşumundan söz edilebilir (Lüleci,

*Hatay'ın Bağımsızlık ve Anavatan'a Katılışı Mücadelesinin Müziksel Temsili
ve İfadesi Olarak: Hatay Şarkısı*

2015:74). Bu özelliği bize sanat ile iktidar arasında kuvvetli bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle sanat, siyasi düşüncenin bir yansıması, ifadesi veya temsili olabilmektedir.

Sanat ve müziğin bazı toplumsal işlevleri vardır. Sanat, dini, siyasi veya tarihi gibi bir çok konu hakkında bilgi verir. Kaynaklar sanatın işlevleri hakkında bazı temel bilgiler vermektedir. Akrabalık bağlarını gösteren sanat, bir topluluğa bağlılığı veya bir kimlik göstergesi, siyasi olayları ifade etmek veya bir siyasi olayı etkilemek, geleneksel olayları veya soy bağlarını güçlendirmek, dini açıdan kutsal varlıkları veya ataların kutsal ruhlarını yüceltmek gibi durumlar sanatın işlevleri arasında sayılabilir. Bütün kültürlerde varolan müzik sanatının sözleriyle, ezgileriyle, tonlarıyla, ritimleriyle ve icra edilen çalgısal özellikleriyle toplumsal işlevine bakıldığı zaman topluluğu bir arada tutarak sosyal ve siyasal düşünceleri ifade eden güçlü bir kimlik belirleyicisi olduğu görülmektedir. Özellikle sözlü şarkılarda sosyal ve siyasal işlevleri vardır (Haviland ve diğerleri, 2008: 720-723). Çünkü sosyo-kültürel bir olgu olarak müzik, toplumun düşünüş biçiminin bir yansımasıdır (Erol, 2015: 29). Ulus-devlet inşasında müzik önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü “müzik, kitlelerde ortak bilinç uyandırmada çok etkilidir” (Kaplan, 2008: 42). Aslında ulus-devlet inşasında kültür ve ulus arasında bir döngüsel yapı vardır. Kültür, ulusu inşa eder, ulusta kültürü oluşumunu ve şeklini oluşturur.

Sanatın ve sanat eserinin tarihi, siyasi veya sosyal olayları temsil veya ifade etme özelliği bulunmaktadır. Kaynaklarda Adorno'nun, müzik analizi ile besteci ve müzik eserinin siyasi ve sosyal etkileşim nasıl olduğu yönünde yayınları bulunmaktadır. Adorno'ya göre bir eserin ortaya çıkması için analiz edilmesi gerekir. Bu şekilde müzik eseri kendine özgü sürdürülebilir yapısal fikirleri gerçekleştirebilir. Eserin içerisindeki tarihsel momentum ortaya çıkar ve daha iyi anlaşılır (Adorno ve Paddison, 1982: 176-185).

Sosyal bakımdan kuramsal olarak temsil olgusu aynı zamanda siyasal anlama da sahiptir. Kimlik temsili ve inşası ideoloji ve iktidarın söylem biçimleriyle ilişkilidir (Edgar, A. ve Sedgwick, P.,2007: 317). Müzik ile temsil arasında da bir ilişki vardır. Young'a göre müzik, insanın ifade davranışına benzer şekilde duyulur ve müzik insanda sıradan duygular uyandırır. Dolayısıyla bir müzik eseri duyguyu temsil ettiği zaman, onu örnekleyebilir. Müzik bir duyguyu ifade ettiği zaman aynı zamanda o duygunun ifadesinin de bir temsili olmaktadır. Besteciler eserlerini bir duygu ifadesi olarak duyulmak üzere tasarlar (Young, 2013: 339-344).

Sanat, etnik gruplardan ulus-devlet inşası sürecinde önemli bir araçtır. Etniklik kavramı kültürel farklılıklara dayalı uygulamalara olup, bunlar genellikle dil, tarih, gerçek veya hayali atalar, din, giyim-kuşam gibi doğuştan değil öğrenilerek kazanılan olgulardır. Farklı etnik toplulukların bir arada yaşadığı yerlerde etnik bütünleşme yöntemi olarak kültürel çoğulculuk modeli şöyledir: “saf bir biçimde çok sayıda farklı alt kültürün eşit geçerliliğinin tanındığı, çoğul bir toplumun gelişimini teşvik etmektir. Bu yaklaşım, etnik azınlığı toplumdaki eşit pay sahipleri olarak kabul eder. Etnik

Erhan Tekin

farklılıklara, daha geniş bir ulusal yaşamın vazgeçilmez unsuru olarak saygı duyulup kabul gösterilir (Giddens, 2005: 246-256).

Ulusculuk toplumda kimlik kavramıyla ilişkilidir. Ulusculuk çağcıl olmasına rağmen, dayandığı düşünceler ve semboller çok eskilere dayanır. Anthony Smith'e göre uluslar geçmişteki etnik toplulukların bir devamı olarak görülür. Ortak kültürel kimliğe dayalı bir yaşam, ortak ata ve tarih ve belirli bir anavatan düşüncesini paylaşan gruba etni denir (Giddens, 2005: 440). Sonuç olarak ulus-devlet inşasında kültürel unsurlar duygu ve düşüncelerin bir ifadesi, yansması veya temsili olarak işlev görebilmektedir. Sosyal davranışlar veya yapının değişmesi veya yeniden şekillenmesinde, yeni bir siyasi veya kültürel düşüncenin oluşturulmasında müzik sanatının etkisi oldukça kuvvetli olduğu görülmektedir.

Hatay Tarihine Kısa Bakış ve Hatay Kurtuluş Meselesi

Hatay, tarih boyunca tarihin çok eski dönemlerinden itibaren birçok farklı uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Anadolu'nun en eski topluluklarından biri olan Hattilerin tarihi, M.Ö. 3 bin yıllarında yaşayan Hitit uygarlığına dayanmaktaydı. Hatti kelimesi Hitit başkenti olan Hattuşa veya Hattuş şeklinde kullanılmaktaydı. Hititler, egemen oldukları ülkelere Hatti ve kendi kendilerine de Hattililer olarak tanıtırlardı. Bu yüzden Atatürk, İskenderun-Antakya bölgesini içine alan İskenderun Sancağı'nı "Kırk Asırlık Türk Yurdu" olarak görmekteydi. M.Ö. 2000'li yıllarda Anadolu'ya Hatti veya Hattena adlarının verilmesi günümüz Hatay kelimesinin tarihi kaynağını ifade etmekteydi (Günbattı, 2007: 34).

Hatay meselesi Milli Mücadele'den Atatürk döneminin sonu ve Hatay'ın Anavatan'a katılincaya kadar geçen dönemde Türkiye'nin en önemli sorunlarından birisiydi. Resmi ve sözlü tarih anlatılarında Hatay meselesi detaylarıyla ele alındı. 15 Mart 1923'te Adana'ya gelen Atatürk'ü karşılayanlar arasında İskenderun-Antakya'dan oluşan Sancak halkı da bulunmaktaydı. Sancak'ın bağımsızlığından asla vazgeçmeyen Atatürk, halka hitaben düşüncesini şu cümlelerle ifade etti: -"Kırk asırlık Türk yurdu ecnebi elinde kalmaz. Günü gelecek siz de kurtulacaksınız". Daha sonra Atatürk, 1 Kasım 1936 Meclis açılış konuşmasında Hatay meselesini gündeme getirdi. Atatürk, "Bu sırada milletimizi gece gündüz meşgul eden başlıca büyük bir mesele, hakiki sahibi öz Türk olan İskenderun-Antakya ve havalisinin mukadderatıdır. Bunun üzerinede ciddiyet va katiyet ile durmaya devam edeceğiz" (Aktaran: Özkaya Duman, 2017: 29-35). Hatay sorunu, Atatürk'ün gündeminde düşmeyen bir meseleydi

Atatürk, İskenderun- Antakya sınırını belirledikten sonra bizzat kendisi ve yeni hükümeti faaliyetlere başladı. O kadar kararlıydı ki Cumhurbaşkanlığı görevinden istifa edip 30.000 suvari ile bütün Suriye'yi alırım diyerek güneye doğru hareket etti. Türk hükümeti Fransızlara baskı yapmaya devam ediyordu. Nihayet durum Milletler Cemiyeti'ne intikal etti. Hatay'ın durumu ve geleceği bölgede yaşayan halkın oyuna göre karar verilecekti. Hatay Erginlik Cemiyeti kuruldu ve propaganda faaliyetlerine başladı. İlk olarak Araplar bir gövde gösterisi yürüyüşü yaptı ama gösteri çok sönüktü. Daha sonra Türk tarafı, yağmurlu bir günde olmasına rağmen 70-80.000 bin kişilik

*Hatay'ın Bağımsızlık ve Anavatan'a Katılışı Mücadelesinin Müziksel Temsili
ve İfadesi Olarak: Hatay Şarkısı*

çok kalabalık bir gösteri yürüyüşü düzenledi. Askeri alanda ise Kırklareli ve Urfa'da bulunan Süvari Tümenleri Gaziantep istikametine, ayrıca iki tünde Adana istikametine ve yine 30.000 gönüllü de Gaziantep'e doğru yöneldi. Fransa, savaş olabilmeye karşısında Hatay doğumluların oy kullanması şartıyla halk oylaması anlamına gelen "plebisit" yapılmasına razı oldu. Fransızların kontrolünde "plebisit" denilen devletler hukukunda bir ulusun hangi devlete bağlanması gerektiğine dair yapılan oylamaya geçildi. Arapça konuşan azınlık bir grup Fransızlarla birleşerek Türklerin oy verme işlemlerini engellemeye çalıştı. Milletler Cemiyet'i temsilcileride bu duruma gerekli tepkiyi göstermedi. Türk tarafı da bu durum karşısında haklı olduğunu kanıtlayacak gerekli kayıtları tutarak müdahaleler yapmak zorunda kaldı. Türk askerinin de Hatay seçim bölgesinde bulunması şartıyla yerli seçim sandığı başkanları huzurunda plebisite devam edilecekti. 5 Temmuz 1938'de Albay Şükrü Kanadlı komutasındaki 48. Dağ Alay'ı Hatay'a girdi. İskenderun ve Antakya'da karşılıklı sadırılar, karışıklıklar ve propaganda faaliyetleri sonucunda yeniden yapılan oylamada Türk tarafı çoğunluk elde edince Hatay Devleti'nin kurulmasına karar verildi. Devlet başkanı olarak atanan Tayfur Sökmen ve 40 kişilik meclis ile hükümet kurma işlemleri başladı. Hatay Meclisi'nde, 29 Haziran 1939'da Türkiye'ye kavuşma ittifak kararını aldı ve Hatay'ın kurtuluş tarihide 23 Temmuz 1939'da resmi olarak yürürlüğe girdi (Konuralp, 1996: 145-193).

Bu askeri ve siyasi başarıda yerel basın yapmış olduğu propaganda faaliyetlerinin de büyük katkısı olduğu kaynaklarda anlaşılmaktadır. 1936-1939 yılları arasında Hatay'ın bağımsızlığı ve kurtuluşu sürecinde Türk kültür ve siyasi değişiminde Hatay milli basınının çok büyük katkısı oldu (Özkaya, 2015: 253). *Yeni Mecmua* adlı dergi, Türkçe yaptığı yayınlarla Türklük konusu, kültür ve dil konularında Sancak'ta halkın bağımsızlık bilinci ve ruhu kazanmasında önemli katkıları oldu (Özkaya Duman, 2016: 212). *Hatay Gazetesi*'de Hatay'ın Anavatan'a katılım sürecinde halkı bilgilendirme ve bilinçlendirmede önemli rol üstlendi (Özkaya Duman, 2017: 1117). Anavatan'a katılım mücadelesi veren başka kurumlarda bulunmaktaydı. Payaslı'ya göre Halkevi'nin çalışmaları bağımsızlık mücadelesinde önemli bir yer tutmaktaydı. 1937'de kurulan Hatay'da kurulan Halkevi, halkın okuma yazma öğrenmesi ve yapılacak seçimlerde Türkiye lehine oy verilmesi için faaliyetlerde bulunmaktaydı. Arap Birliği tarafından yapılan baskı sonucu iltihak propagandası yaptığı gerekçesiyle kapatılan Halkevi, Sancağı Koruma Cemiyeti adı altında faaliyetlerine devam etti (Payaslı, 2013: 907-908). Adı geçen kaynaklarda bir propaganda aracı olarak Hatay'da yerel milli basının ve Halkevi'nin ulus-devlet inşası sürecinde Türk kültürüne dayalı yeni bir ulusal kimlik yaratılmasında etkili olduğu görülmektedir.

Sadettin Kaynak ve Atatürk

1895 yılında Rize'de doğan Kaynak, babasının ölümünden sonra on yaşında annesi ve kardeşleriyle İstanbul'a taşındı. Küçük yaşlarda babasının teşviki ve isteği doğrultusunda hıfzını verdikten sonra hafız oldu. 1917'de vatani görevini yapmak için Diyarbakır'a gitti. Askerlik sonrası bir ara gemilerde çalışsa da tekrar din adamı olmak

Erhan Tekin

için İlahiyat Fakültesi'nde eğitimini tamamladıktan sonra Sultan Selim Camii ikinci imamlık görevine atandı. Hafızlık görevi ile birlikte Türk Müziğine olan ilgisi olan Kaynak, ilk musiki çalışmalarını hocası Hafız Melek Efendi ile meşk ederek başladı. Faklı tekke veya dergahlarda dini musiki meşklerine katılmış ve Kazım Uz'dan musiki dersleri aldıktan sonra Neyzen Emin Dede'nin talebesi oldu. Türk Müziği'nde iz bırakmış ve dillerde düşmeyen besteleriyle ünlünen Kaynak, beste, şarkı, fantezi ve türkü gibi farklı formlarda ve ünlü olduğu film şarkılarıyla birlikte 2550 eser bestelemiştir (Şen, 2003: 11-366).

Atatürk'e karşı büyük bir sevgi ve hayranlık duyan Kaynak, müzik sanatı ve din adamlığı kimlikleriyle etkili oldu. Atatürk'ün isteği doğrultusunda Ezan'ı ve Kur'an-ı Kerim'in Türkçe okunması çalışmalarında yer aldı. "Biz Atatürk mektebinin çocuklarıyız" diyen Kaynak, musikişinas olarak da Atatürk'ün huzurunda bulundu ve büyük beğenisini kazandı (Şen, 2003: 367-380).

Hatay Şarkısı bestekarı Sadeddin Kaynak ve Atatürk arasında hem müzik hem de din adamlığı bağlamında bir ilişki ve yakınlık bulunmaktaydı. Kaynak, Atatürk'e büyük bir sevgi ve saygı duymaktaydı. Vatan, millet ve bayrak sevgisi olan Kaynak, Atatürk'ün inkılaplarına yürekten inanan biriydi. Kaynak, Atatürk'ün isteği üzerine ezanı Türkçe okuması ve Süleymaniye Camii'nde büyük bir kalabalığa cübbe ve sarık giyinmeden başı açık frak giyerek Türkçe hutbe okuması, yapılan inkılaplara ve büyük bir devlet adamı, komutan, lider ve vatansaver olarak gördüğü Atatürk'e duyduğu sevginin göstergesiydi. Atatürk'ün verdiği büyük Milli Mücadele ve Cumhuriyet'e duyduğu sevginin bir ifadesi olarak Kaynak, Atatürk'ün her zaman yanında oldu, onun sofrasında ve meclislerinde icra ettiği musiki ve besteleriyle büyük beğeni kazandı. Memlekette cereyan eden büyük olaylar karşısında büyük üzüntü veya sevinç duyardı. *Hatay Şarkısı*, Hatay'ın Anavatan'a katılmasından duyduğu büyük sevincin bir ifadesi olarak ortaya çıktı.

Komutanlar ve Atatürk tarafından Dolmabahçe'de Hatay meselesinin konuşulduğu dönemlerde bir gün Atatürk, Kur'an-ı Kerim'de askerlik, savaş ve komuta konularında komutanlara açıklama yapması için Kaynak'ı toplantıya çağırdı. Gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra Atatürk, komutanlara dönerek yüksek bir sesle şöyle hitap etti:

-“Paşalar, görüyorsunuz ne emirlerle karşı karşıyayız. Kitabımızda neler varmış”. Dedi. Sözlerine şöyle devam etti.

-“Bitti bu iş, Hatay'ı alıyoruz ve ait olduğu yere koyuyoruz. Kur'an'daki muharebenin gerekli olduğu halleri hep birlikte duyduk” dedi.

Atatürk'ün huzurunda defalarca bulunan Kaynak yaşadığı bu heyecan ve duygular içerisinde Muhayyerkürdi makamında ki *Hatay Şarkısı'nı* besteledi. Bununla birlikte Sadeddin Kaynak, bir *Hatay Marşı* ve yine sözlerini kendisinin yazdığı bir de *Hatay Türküsü* bestelediği kaynaklarda geçmektedir. Ama bu eserlerin notası ve sözleri şu ana kadar tespit edilemedi (Şen, 2003: 367-382). Sadeddin Kaynak, Milli Mücadele döneminde müzik ve din adamlığı kimliğiyle Atatürk'ün her zaman yanında

*Hatay'ın Bağımsızlık ve Anavatan'a Katılışı Mücadelesinin Müziksel Temsili
ve İfadesi Olarak: Hatay Şarkısı*

olmuştur. Özellikle besteleriyle ulusal konuları işlediğinden dolayı geleneksel müzik alanında ulusal besteci olarak değerlendirilebilir. *Hatay Şarkısı*, güfteye göre Atatürk'ün ölümünden ve Hatay'ın Anavatan'a katılışından sonra bestelendiği anlaşılmaktadır. Söz ve müziğiyle *Hatay Şarkısı*, Hatay'ın Anavatan'a katılıncaya kadar bağımsızlık mücadelesinin bir temsili ve ifadesi olduğu görülmektedir. Hatay bağımsızlık mücadelesi döneminde Atatürk'ün huzurunda ve sohbetlerinde bulunduğu için Atatürk'ün duygu ve düşüncelerinde etkisi olduğu ve bu siyasi zaferin sürecini özümsemiği için *Hatay Şarkısı*'ni bestelediği anlaşılmaktadır.

Muhayyerkürdi Makamında Hatay Şarkısı

Bir müzik eseri ritim, ezgi ve armoni veya makam gibi öğelerin yanı sıra besteci, yorumcu, dinleyici ve toplum gibi farklı birçok unsuru içerisinde taşıyıcı (Kaplan, 2008: 32). *Hatay Şarkısı*, Hatay'ın Anavatan'a katılışını ifade eden duyguların bir temsili olarak bestelendi. Eserin söz ve notası üç yerde bulunmaktadır. İlk olarak eserin notası Dîvân Makam adlı web sitesinde bulunmaktadır.¹ Bu kaynaktaki basılı notanın altında eserin sözleri ve eserin en altında "Cüneyt Kosal" arşivine ait olduğunu gösteren ibare yazılıdır. İkinci olarak eserin notası Türk Müzik Kültürünün Hafızası adlı web sitesinde bulunmaktadır.² Son olarak eserin notası Sadeddin Kaynak hakkında yazılan kitapta verilmektedir (Şen, 2003: 380). Aynı nota Hatay'da yayınlanan *Güneyde Kültür* adlı fikir ve sanat dergisinde de yayınlandı (Tekin, 2011: 14). Dört kaynaktaki nota birbirinin aynısıdır. Ama eserin icra edilmiş ses kaydına şimdiye kadar rastlanılmadı. Unutulmaya yüz tutmuş bir eser olduğu tespit edildi.

Eserin güftesinin H. Niyazi'ye ait olduğu eserin üzerinde el yazısı ile yazılıdır. Fakat şimdiye kadar yapılan araştırmalarda ve kaynaklarda H. Niyazi adında bir şaire rastlanılmadı. Ayrıca Hasan Oral Şen (2003) tarafından bestecinin hayatı ve tüm çalışmalarını içeren önemli bir kaynak kitap olan *Sadeddin Kaynak* adlı eserde de güfte yazarlarından H. Niyazi hakkında hiçbir bilgiye bulunamadı. Şiirin sözleri ile ilgili olarak da yazılı ve online kaynaklarda araştırma yapıldığı zaman H. Niyazi hakkında bir bilgi bulunamadı. Eserin sözleri üzerine yapılan araştırmalar sonucunda kesin olmamakla birlikte eserin güftesi Kemal Niyazi'ye ait olabilir. Sözlerde Hatay bölgesini tarihi ve coğrafik olarak bilen birisinin olması gerektiği anlaşılmaktadır. İlk harf H ve K harfleri el yazısı ile karıştırılmış olabilir. Kemal Niyazi olma ihtimali için eserin sözleri ile Kemal Niyazi'nin hayatı arasında bağlantı kurarak yorum yapılabilir. Ayrıca soyadı Niyazi olup Atatürk'ün meclisinde bulunan ve bestekâr Sadeddin Kaynak ile tanışık olan başka benzer bir isim bulunamadı.

Kemal Niyazi, 1885'de bugün İsrail sınırları içerisinde kalan Akka'da doğdu. Babasının görevi gereği Şam, Yemen, Yanya ve Selanik gibi yerleşim bölgelerinde

¹ <https://divanmakam.com/forum/daglara-nur-dogsun-baglar-suslensin-hatay-sarkisi-sadettin-kaynak-muhayyer-kurdi.10881/>

² [http://www.sanatumuziginotalari.com/eser_detay.asp?esid=27802&esera=%20Da%20F0lara%20nur%20do%20F0sun%20ba%20F0lar%20s%20FCslensin\(*\)%20\(HATAY%20%DEar%20FDs%20FD](http://www.sanatumuziginotalari.com/eser_detay.asp?esid=27802&esera=%20Da%20F0lara%20nur%20do%20F0sun%20ba%20F0lar%20s%20FCslensin(*)%20(HATAY%20%DEar%20FDs%20FD)

Erhan Tekin

yaşadı. Daha sonra İstanbul'a yerleşti Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Küçük yaşlarda müzik eğitimi aldı. Keman eğitiminden sonra kendi kendine kemençe öğrendi. Mesut Cemil ile meşk etti. 1967'de İstanbul'da vefat etti (Özalp, 2000: 202). Atatürk'ün huzurunda bulundu, akşam yemeklerinde sohbetine katıldı. Ataman'ın hatıralarında anlaşıldığı gibi Hatay meselesi Atatürk'ün her zaman gündemindeydi. Birçok kere Atatürk'ün sohbetine katılan Kemal Niyazi, Hatay sorunu hakkında Atatürk'ün sorduğu soruya tam beklediği bir cevabı veremeydi (Ataman, 1991: 14). Sima itibarıyla Atatürk'e benzerliği olan Kemal Niyazi (Seyhun) kendi hatıralarında bu olayı şu şekilde anlatmaktadır. İstanbul Radyosu'nda görevli olan Niyazi, Çankaya köşkünden gelen davet ile Ankara'ya davet edildi. Yahya Kemal'in de bulunduğu ve Güneş Dil Teorisi'nin konuşulduğu bir akşam yemeği sohbetinde konu birden o günlerde en hareketli mevzulardan biri olan Hatay meselesine geldi. Atatürk sohbet arasında Kemal Niyazi'ye bu husustaki görüşleri hakkında bir soru sordu.

-Atatürk: "Siz bu işe ne dersiniz?"

-Kemal Niyazi: (ayağa kalkarak) "Paşam, müzakere ve münakaşalarla bu iş halledilemez. Doğrudan doğruya Hatay'a yürümeliyiz" dedi.

-Atatürk: (elini şiddetle masaya vurarak) "Efendiler gördünüz mü? Hiçbiriniz bu beyefendinin söylediği gibi doğrusun söylemediniz. Beyefendi umumi efkarın bir ferdidir. Umumi efkâr da böyle düşünüyor. Hatay ancak böyle alınır." (Gökçeşinar, Akşam Gazetesi³). Bu hatıralarda geçen bilgilere göre Kemal Niyazi, Hatay'ın Anavatan'a katılışı mücadelesinde Atatürk'e verdiği destek ve cesaretle çok etkili olduğu görülmektedir.

Şarkının güftesinin kim tarafından yazıldığı kaynakların eksikliğinden dolayı tam olarak belirlenemedi. Kaynakta yazılı olan H. Niyazi hakkında hiçbir bilgi bulunamadı. Bu konuda muhtemel yorum yapabilmek için öncelikle şarkının güftesine de bir göz atalım:

Dağlara nur doğsun bağlar süslensin

Hatay anayurda kavuştu diye

Yurtta düğün olsun sağlar süslensin

Hatay anayurda kavuştu diye

Belan dağlarından geçin turnalar

Billur kaynaklardan için turnalar

Türkün öz yurdunda uçun turnalar

Hatay anayurda kavuştu diye

Dizelerden anlaşıldığına göre söz yazarı coğrafik olarak Hatay bölgesini iyi bildiği anlaşılıyor. Hatay bağları, Belen dağları ve Amik gölü civarı kuşların geçiş bölgesi gibi herkes tarafından bilinen Hatay'a özgü şeylerdir. Hatay bölgesini iyi bilen

³ İnternet ortamında elde edilen gazete haberinde tarih bulunmamaktadır. (<https://core.ac.uk/download/pdf/157782408.pdf>, erişim tarihi: 14.02.2021)

*Hatay'ın Bağımsızlık ve Anavatan'a Katılışı Mücadelesinin Müziksel Temsili
ve İfadesi Olarak: Hatay Şarkısı*

birisi olduğu açıkça şarkının sözlerinden anlaşılmaktadır. Ayrıca “Türkün öz yurdunda uçun turnalar” ifadesi Atatürk’ün “Kırk asırlık Türk yurdu düşman elinde kalmaz” ifadesiyle anlam olarak örtüşmektedir. Atatürk’ün bu konu hakkında düşüncesini bilen birisi olması gerekir. Bu nedenle bu dizeyi yazan Atatürk’ün yakınında bulunan ve Atatürk’ün Hatay hakkında düşüncelerini ve söylemlerini bilen birisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu kişi Akka’da doğan ve bu bölgelerde babasının görevi gereği yaşayan Kemal Niyazi olma ihtimalini akıllara getiriyor. Çünkü Atatürk’ün çok kere çok yakınında bulunduğu ve hatta Hatay hakkında söylemleriyle Atatürk’ün çok dikkatini çektiğini görmekteyiz. Hatay’da yapılan araştırmalarda Hatay meselesi hakkında yazılan kaynaklarda ve Hatay edebi kültürü üzerine bilgi sahibi olanların sözlü tarih anlatıları ve o kuşağın tanıklığını yapanların hatıralarında da H. Niyazi hakkında hiçbir bilgiye rastlanılmadı. Bu nedenle kesin olmamakla birlikte H. Niyazi yerine Kemal Niyazi olma ihtimali bulunmaktadır. Kemal Niyazi, Sadeddin Kaynak ile de tanışıklığı olduğundan dolayı bu ihtimali nispeten güçlendirmektedir.

“Hatay anayurda kavuştu” dizesi bize bestenin 1939 yılı içerisinde yapıldığını göstermektedir. Atatürk’ün bu eseri dinlemediği ihtimali oldukça yüksektir. Atatürk’ün meclisinde ve yakınında bulunanların hatıralarında *Hatay Şarkısı* hakkında hiçbir bilgiye rastlanılmadı. Atatürk için bu kadar önemli olan bir hadise hakkında yapılan bu şarkı, ki müzik sevgisi ve zevki oldukça yüksek olan Atatürk tarafından mutlaka mevzu edilip kayıtlarda yer alması mümkün olabilirdi.

Erhan Tekin

Şekil 1: Hatay Şarkısı (1. Sayfa: <https://divanmakam.com/forum/daglara-nur-dogsun-baglar-suslensin-hatay-sarkisi-sadettin-kaynak-muhayyer-kurdi.10881/>)

HATAY ŞARKISI

söz: *Muhayyer Kürdi* Müzik: *Sadettin Kaynak*
H. Niyazi

da g la ra
mu r doğ sun bağ lar süs le n sin
süs len sin Ha taya na yur
da ha vuş du di ye
2 süs len sin Ha taya na yur da
ha vuş du di ye
be lan dag la rın dan ge çin E ur na la

Hatay'ın Bağımsızlık ve Anavatan'a Katılışı Mücadelesinin Müziksel Temsili
ve İfadesi Olarak: Hatay Şarkısı

Şekil 2: Hatay Şarkısı (2. Sayfa: <https://divanmakam.com/forum/daglara-nur-dogsun-baglar-suslensin-hatay-sarkisi-sadettin-kaynak-muhayyer-kurdi.10881/>)

bil lur kaynak lardani çeş n
Tur na lar
Türkün öz yur
da kavuştu di ye

Dağlara nur doğsun bağlar süslensin
Hatay anayurda kavuştu diye
Yurdda düğün olsun sağlar süslensin
Hatay anayurda kavuştu diye

Belan dağlarından geçin turnalar
Billur kaynaklardan için turnalar
Türkün öz yurdunda uçun turnalar
Hatay anayurda kavuştu diye.

Cüneyt KOŞAL

Erhan Tekin

Hatay Şarkısı, 9/8 aksak ritimde, şarkı formunda bestelenmiştir. Şarkı formu; dört veya daha fazla mısradan, Ağır Aksak, Semai veya daha küçük usullerden bestelenmiş eserlerden oluşmaktadır. Birinci mısra: zemin; ikinci mısra: nakarat; üçüncü mısra: meyan; dördüncü mısra: nakarat (Karadeniz, 2013: 173). Genel olarak iki bölümlü şarkı formuna benzetilebilir. Ancak yapı olarak geleneksel şarkı formuna göre oldukça farklılıklar içermektedir. Form olarak ilk 6 ölçü ara nağme ile başlamıştır. Şarkı formunda ara nağme girişte veya sonda tekrarlı bir bölüm şeklinde olur. Bu şarkıda besteci ara nağmeyi başta dönüşsüz olarak bestelemiştir. İlk sözlerin geldiği birinci mısra zemin bölümünde dönüşlü yedi ölçüden oluşmaktadır. Birinci kıtanın ilk iki beyit birinci icrada, diğer iki beyit ise birinci dolaptan dönüşten sonra aynı ezgiyle icra edilmektedir. İkinci dolap son ölçü geçiş ezgisi ile ikinci kıt'a ya geçmekte. İki beyit icra edildikten sonra dönüş yapılmadan kürdili olarak karar vermektedir. Şarkı formunda zemin, nakarat, meyan ve nakarat şeklinde olurken (Özkan, 2006: 108) bu eserde çok serbest bir yapı içerisinde iki sözlü bölümden oluşmaktadır. Bu yönüyle şarkı formundan oldukça farklılıklar göstermektedir. Makam olarak eseri incelediğimiz zaman, Muhayyerkürdi makamında bestelenmiştir. Bu makam, Muhayyer makamı dizisine, Dügâh perdesindeki Kürdi dizisinin veya Kürdi dörtlüsünün eklenmesiyle oluşmaktadır (Çakar, 2004: 319). Bu makamın donanımında Eviç perdesi bulunmaktadır, fakat makamın hem donanımında hem de eser içerisinde olması gereken Segâh perdesi bulunmamaktadır. Kürdi perdesi donanımda değil eser içerisinde yer almaktadır. *Hatay Şarkısı*, Muhayyerkürdi makamının seyir özelliğine uygun olarak (inici seyir) bestelenmiştir. Yani, tiz durak civarında başlamıştır ve sonunda Dügâh perdesinde Kürdili bitmiştir.

Elimizdeki nota yazımında eksiklikler bulunmaktadır. Şarkının sözleri notaların üzerine yazılmış ve donanıma segâh perdesi konulmamıştır. Türk siyasi tarihinde bu kadar anlamlı bir olay hakkında bestelenen ve Hatay meselesinin bir temsili veya sanatsal ifadesi olan bu eser şu ana kadar sözlü ve görsel olarak TRT dâhil hiçbir yerde seslendirilmediği tespit edildi. Eserin ses, görüntü ve konser kaydı bulunmamıştır.

Sonuç

Müzik-kültür ilişkisi bağlamında etnomüzikolojik açıdan incelenen Sadeddin Kaynak'ın bestesi *Hatay Şarkısı*, Hatay bağımsızlık mücadelesinin bir temsili ve ifadesidir. Bu makale de konu olan *Hatay Şarkısı* adlı müzik eseri, müzik parçasının metinlerini, ezgi, ritim ve müzikal özelliklerini analiz ederek, Hatay'ın Anavatan'a katılımı sürecindeki siyasi mücadeleye sanatın katkısını ifade ve temsil ediyor. Milli Mücadele süresince başta Atatürk ve Hatay'ın Anavatan'a katılımında siyasi ve askeri alanda görev alanların temel fikrine göre Hatay'da yaşayan etnik toplulukların asimilasyon olarak Türkleştirme yapılmasından ziyade zaten en eski Türk soyu ve kültürünün hakim olduğu bir yerleşim yeri ve topluluklardan bahsedilmektedir.

Hatay Şarkı'sı, söz ve müziğiyle Hatay'ın bağımsızlık sürecinde yaşanan siyasi olayların sonucu olarak ortaya çıkmasından dolayı, bu olayın temsili ve ifadesi olarak görülmektedir. Şarkının melodi, ritim ve makam gibi müzikal dinamikleri ve sözleri siyasi, tarihi ve kültürel yapılarla oldukça uyumlu. Tarihe tanıklık eden bir şarkı olup,

*Hatay'ın Bağımsızlık ve Anavatan'a Katılışı Mücadelesinin Müziksel Temsili
ve İfadesi Olarak: Hatay Şarkısı*

Hatay topraklarının bağımsızlık mücadelesinin resmi ifadesi ve Hatay'ın Türkün öz yurdu olduğunu vurgulayan düşüncenin sanatsal bir ifadesidir. Şarkı, bölgenin ve toplumun etnik köken, ulusal kimlik ilişkisi hakkında fikirler vermektedir ve açık ifadelerle etnik köken ve ulusal kimlik ilişkisini vurguluyor. "Türkün öz yurdunda..." ifadesi bu toprakların geri alınmasını ifade etmekte ve bu toplumun kimliğini tanımlamakta. Bu şarkı dinleyiciye, Hatay meselesi, Hatay'ın bağımsızlık sürecini ve Anavatan'a katılımını hatırlatır. Bu tür bir tanıma, ulusal bir bilinç oluşturmada önemli rol oynayabilir.

Burada devlet veya ulus inşası, Ortadoğu coğrafyasında ortak kültürlerin bir arada var olduğu uluslararası kabul görmüş ulusal bir bölge üzerinde demokratik bir yöntemle tarihi, kültürel ve siyasi dayanaklarla yeniden kazanımı tanımlamaktadır. *Hatay Şarkısı*, güfte açısından Hatay'ın bir Türk yurdu olduğunu ifade ettiği açıkça görülmektedir. Şarkıdaki sözler de Türklük vurgusu siyasi düşünce ve söylemler ile birlikte tarihi geçmiş ve kültürel gelenek ile uyumaktadır. Şarkı, soyut ve mecazi anlamda Türklerin kendi topraklarına döndüğünü veya bu toprakların Türk yurdu olduğunun müzik ile ifade şeklidir.

Hatay Şarkısı, Hatay'ın Anavatan'a katılımını ifade eden duyguların bir temsili olarak bestelenen bu şarkının güftesinin H. Niyazi'ye ait olduğu eserin üzerinde el yazısı ile yazılıdır. Şimdiye kadar yapılan araştırmalarda ve kaynaklarda H. Niyazi adında bir şaire rastlanılmadı. Eserin sözleri üzerine yapılan araştırmalar sonucunda kesin olmamakla birlikte eserin güftesi Kemal Niyazi'ye ait olabilir. Kemal Niyazi olma ihtimali için eserin sözleri ile Kemal Niyazi'nin hayatı arasında bağlantı kurarak yorum yapılabilir. Güfte yazarı konusunda kesin bir bilgiye ulaşılmadığı için eldeki bilgilere göre Kemal Niyazi olma ihtimali yorumlanmaktadır. Şimdiye kadar icra edildiğine dair yazılı veya görsel bir kayda rastlanılmadı. Eser bestelendiğinden beri unutulmaya yüz tutmuştur. Bu akademik çalışmayla Türk siyasi tarihi için çok önemli bir anlama sahip olan eser yeniden canlandırılarak icra edilmesi hedeflenmektedir.

Kaynakça

Adorno, T. W. Ve Paddison, M. (1982), "On the Problem of Musical Analysis", *Music Analysis*, cilt: 1, sayı: 2, sayfa: 169-187, https://www.jstor.org/stable/854127?seq=1#metadata_info_tab_contents, (erişim tarihi: 12.02.2021)

Ataman, S. Y. (1991), *Atatürk ve Türk Musikisi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

Çakar, Ş. Ş. (2004), *Türk Müziği Teorisi ve Makamları*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları

Edgar, A. Ve Sedwick, P. (2007), *Kültürel Kuramda Anahtar Kavramlar*, İstanbul: Açılım Kitap

Erol, A. (2015), *Müzik Üzerine Düşünmek*, İstanbul: Bağlam Yayınları

Giddens, A. (2005), *Sosyoloji*, Ankara: Ayraç Yayınevi

Erhan Tekin

Gökçepinar, S. *Akşam Gazetesi*, Kimleri Dinliyoruz Köşesi: Kemal Niyazi Seyhun, <https://core.ac.uk/download/pdf/157782408.pdf>, erişim tarihi: 14.02.2021

Günbattı, C. (2007), *Sümerler, Gutlar, Hattiler, Hurriler, Urartular Kökenleri, Tarihleri, Dilleri ve Kültürleri*, Ankara: Genelkurmay Basımevi

Haviland, W. A. Ve diğerleri (2008), *Kültürel Antropoloji* (Çev: İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu), İstanbul: Kaktüs Yayınları

Kaplan, A. (2008), *Kültürel Müzikoloji*, İstanbul: Bağlam Yayınları

Karadeniz, M. E. (2013), *Türk Musikîsinin Nazariye ve Esasları* (Tıpkı basım), İstanbul: İş bankası Kültür Yayınları

Konuralp, A. (1996), *Hatay Kurtuluş ve Kurtuluş Mücadelesi Tarihi* (ek düzenleme: Mehmet Tekin), İskenderun: Hatay Postası Basımevi

Lüleci, Y. (2015), *Tek Parti Döneminde İktidar ve Sanat*, İstanbul: İskenderiye Kitap

Myers, H. (1992), *Ethnomusicology an Introduction*, New York: W. W. Norton

Özalp, M. N. (2000), *Türk Müsikîsi Tarihi*, İstanbul: Milli eğitim Basımevi

Özkan, İ. H. (2006), *Türk Musikîsi Nazariyatı ve Usülleri Kudüm Velveleleri*, İstanbul: Ötüken Neşriyat

Özkaya D, O. (2015), "Hatay'da Basın Hayatı", *Hatay* (ed: Metin Eriş ve Haydar Çoruh), Hatay: Hatay Valiliği Yayınları

Özkaya D, O. (2016), "Kalemde Kelama Sancak'ta Bir Dil Atölyesi ve Anadil Savunması "Yeni Mecmua" (1928-1930)", *Hatay Tarihi ve Kültürü Üzerine Araştırmalar-I Dr. Mehmet Tekin Armağanı* (Ed. Sacit Uğuz ve Bülent Arı), İskenderun: Color Ofset Matbaacılık

Özkaya D, O. (2017), *Geçmişin Sesiyle Tarihi Yeniden Düşünmek Üzerine Bir Sözlü Tarih Denemesi*, Adana: Ekrem Matbaası

Özkaya D, O. (2017), "Misak-ı Milli'ye Giden Yolda Hatay'da Bir Kalem Evinden Kurtuluş Yılları "Hatay Gazetesi ve Faaliyetleri"", *Yeni Türkiye*, sayı: 93, Ankara: Semih Ofset

Payaslı, V. (2013), "Hatay Halkevi Faaliyetleri ve Hatay Halkevi Dergisi (1939-1951)", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, s. 52, sf. 905-941, <https://dergipark.org.tr/en/pub/ankuayd/issue/40857/493265>, (erişim tarihi: 11.02.2021)

Stokes, M. (1994), " Introduction: Ethnicity, Identity and Music", *Ethnicity, Identity and Music The Musical Construction of Place* (Ed. Martin Stokes), Oxford: Berg Publishers

Şen, H. O. (2003), *Sadeddin Kaynak*, Ankara: TRT Müzik Dairesi Yayınları No: 108

Tekin, M. (2011), "Hatay Şarkıları", *Güneyde Kültür*, C. 20, s. 181

*Hatay'ın Bağımsızlık ve Anavatan'a Katılışı Mücadelesinin Müziksel Temsili
ve İfadesi Olarak: Hatay Şarkısı*

Young, J. O. (2013), "Music and the Representation of Emotion", *Frontiers of Philosophy in China*, cilt: 8, sayı: 2, sayfa: 332-348, Brill Stable, <https://www.jstor.org/stable/235974042013>, (erişim tarihi: 11.02.2021)

<https://divanmakam.com/forum/daglara-nur-dogsun-baglar-suslensin-hatay-sarkisi-sadettin-kaynak-muhayyer-kurdi.10881/> (erişim tarihi: 09.02.2021)

[http://www.sanatmuziginotalari.com/eser_detay.asp?esid=27802&esera=%20Da%F0lara%20nur%20do%F0sun%20ba%F0lar%20s%FCslensin\(*\)](http://www.sanatmuziginotalari.com/eser_detay.asp?esid=27802&esera=%20Da%F0lara%20nur%20do%F0sun%20ba%F0lar%20s%FCslensin(*))(HATAY%20D Eark%FDs%FD), (erişim tarihi: 03.02.2021)

Extended Abstract

The Hatay issue, known as Atatürk's personal issue in Turkish political history, is considered one of the most important achievements in the Republican era Turkish foreign policy. About Hatay's independence process and its accession to the Motherland, many academic sources have been published or discussed in academic studies in areas such as political and military history, communication, local and national press. However, until now, no academic study has been found on the function of art, culture and music during Hatay's accession to the Motherland. In this academic study, the effect of art and artists in the struggle for independence and accession to the Motherland in Hatay, especially in the field of music, and the place and importance of music art in achieving political and military success during the National Struggle will be discussed. The "*Hatay Song*" of Sadeddin Kaynak, one of the national Turkish Music composers, will be examined from an ethnomusicological perspective in the context of the relationship between culture and music as an expression of this political success and representing the Hatay issue, which was theoretically carried out within the scope of nation building in the Republican era.

This academic article theoretically analyzes the discourses of a musical phenomenon about a part of a homeland in social life and its connotations of nationalism, the structural aspects of music, the contexts of representation and expression in relation to important issues related to nation building.

Nationalism is associated with the concept of cultural identity in society. Although nationalism is contemporary, the ideas and symbols on which it is based are very old. According to Anthony Smith, nations are seen as a continuation of the ethnic communities of the past. A group that shares the idea of a life based on a common cultural identity, a common ancestor and history, and a particular homeland is called an ethni. As a result, cultural elements function as an expression or representation of feelings and thoughts in nation building. The effect of musical art on social behaviors or changing or reshaping the structure is quite strong.

According to Atatürk's historical studies, Hatay was a Turkish homeland for 40 centuries. The civilization history of Hatay dates back to the Turkish civilizations assumed in ancient times. The Hittites, one of the first civilizations known in the region, were introduced to the countries they dominated as Hatti and themselves as

Erhan Tekin

Hattilians. For this reason, Atatürk considered the Iskenderun Sanjak, which includes the Iskenderun-Antakya region, as a forty-century Turkish homeland. To those who welcomed Atatürk, who came to Adana on March 15, 1923, "Forty centuries-old Turkish dormitories cannot remain in their hands. "The day will come, you will be saved, too." After Atatürk determined the border between Iskenderun and Antakya on December 28, 1919, he himself and the new government started their activities. The situation in Hatay experienced conflicts between Turkey and France, and the result would be decided by a referendum of the people living in the future. When the Turkish side gained the majority in the voting held as a result of mutual challenges, opposition and propaganda activities in Iskenderun and Antakya, it was decided to establish Hatay State.

Hatay Song, considered as an expression and representation of the Hatay struggle, was composed by Sadeddin Kaynak. There was a relationship and intimacy between Sadeddin Kaynak and Atatürk in terms of both music and religion. Kaynak had great love and respect for Atatürk. Kaynak, who had a love for homeland, nation and flag, was a believer in Atatürk's reforms. As an expression of Atatürk's great War of Independence and his love for the Republic, Kaynak always stood by Atatürk, and gained great acclaim with his music and compositions he performed at his tables and meetings. He felt great sadness or joy in the face of the great events that took place in his country. In the *Hatay Song*, it appeared as an expression of Kaynak's great joy in joining Hatay to the Motherland. Kaynak, who was in the presence of Atatürk many times, composed the song of *Hatay Song* in Muhayyerkürdi maqam amid these excitement and emotions he experienced.

The *Hatay Song*, composed as a representation of the feelings expressing Hatay's struggle for independence and his participation in the Motherland, was written in handwriting on the work that belongs to H. Niyazi. However, no poet named H. Niyazi was encountered in written sources and oral history researches up to now. As a result of the researches on the words of the work, it is possible that there is a different name about the word of the work, although it is not certain. This name could be Kemal Niyazi. For the possibility of being Kemal Niyazi, interpretation can be made by establishing a connection between the lyrics of the song and the life of Kemal Niyazi. Kemal Niyazi was often in the presence of Atatürk and attended his conversation at dinner. As understood in Ataman's memoirs, the Hatay issue was always on Atatürk's agenda. Kemal Niyazi, who attended Atatürk's conversation many times, was giving exactly the answer he expected to the question Atatürk asked about the Hatay problem.

Hatay Song was composed in 9/8 aksak rhythm, song form and Muhayyerkürdi maqam. There are deficiencies in writing musical notes in the document we have. While the words should actually be placed under the syllable of the note, in this document we have, the words are written on the notes. While it is necessary to have a coma flat for the segâh fret, which is one of the changing signs of the makam, in the note writing of the song, this segâh pitch does not exist in the

*Hatay'ın Bağımsızlık ve Anavatan'a Katılışı Mücadelesinin Müziksel Temsili
ve İfadesi Olarak: Hatay Şarkısı*

printed note. It has been determined that this work, which was composed about such a meaningful event and which is a representation or artistic expression of the Hatay issue, has not been performed until now. The soundtrack, video and concert recording of the song is not available anywhere, including TRT. It is hoped that this song, which is about to be forgotten with this academic work, will be revived.

With its lyrics and music, *Hatay Song* means a representation and expression of the political events experienced during the independence process of Hatay. The musical dynamics and lyrics of the song such as melody, rhythm and mode are quite compatible with political, historical and cultural structures. It is a song that has witnessed history and is an artistic expression of the independence struggle of Hatay lands and the homeland of Turks. The song gives insight into ethnicity and nation building and the relationship between music and identity, and explicitly emphasizes the relationship between ethnicity and national identity. The expression "in the homeland of the Turks ..." refers to the recapture of these lands and defines the historical identity of the society living in this region. This song reminds the listener about the Hatay issue, the independence process of Hatay and its accession to Motherland.